

892 7

VERSLAG

Na bestudering van de Memorie van Antwoord en de Nota van Wijzigingen heeft de vaste commissie het wenselijk geacht omtrent enkele punten met de Minister mondeling in overleg te treden. Van de uitkomsten van dit overleg, waarbij de Minister vergezeld was van de heer mr. A. D. Belinfante, wordt hieronder mededeling gedaan. Na afloop deed de Minister een Tweede Nota van Wijzigingen alsmede een Gewijzigd Ontwerp van Wet aan de commissie toekomen. Deze stukken worden tegelijk met dit verslag afgedrukt.

Het overleg had in de eerste plaats betrekking op de regeling van het hoger beroep in tuchtzaken. De commissie verklaarde zich door de uiteenzetting van de Minister in de Memorie van Antwoord, waarbij het oorspronkelijk voorgestelde stelsel (opdracht van het hoger beroep aan een uitsluitend uit advocaten bestaand hof van discipline) werd gehandhaafd, niet bevredigd. Men drong er bij de Minister op aan, het ontwerp zo te wijzigen, dat — met volledig behoud van de berechting in tuchtzaken in eerste aanleg door de raden van toezicht, die uitsluitend uit advocaten bestaan — in hoger beroep zulke zaken zullen worden berecht door een gemengd college, waarin naast advocaten ook leden van de rechterlijke macht zitting hebben, en wel bij voorkeur in dier voege, dat drie leden van de rechterlijke macht daarvan deel uitmaken (waarvan één als voorzitter) naast twee advocaten.

Men wees er nog eens op, dat het hier niet alleen kwesties betreft van onjuiste gedragingen van advocaten tegenover elkaar, doch ook en zelfs in de eerste plaats kwesties betreffende verkeerde handelingen tegenover cliënten of andere buiten de advocatuur staande burgers. Ten volle erkennende, dat de advocaten, wier taak het is bij de rechtspraak een taak te vervullen, tot het uitoefenen van tuchtrechtspraak over het algemeen veel geschikter zijn dan de beoefenaars van andere beroepen, meende de commissie toch, dat het niet juist zou zijn hun ook in hoogste instantie de beslissing over gedragingen van hun beroepsgenoten over te laten. Men vestigde er ook de aandacht op, dat het systeem van het leggen van de beslissingen in handen van de beroepsgenoten zelf in het ontwerp niet consequent is doorgevoerd. Bij geschillen over de inschrijving toch wordt beroep opgesteld op het gerechtshof, omdat daarbij ook belangen van niet-advocaten (i.c. de aspirant-advocaten) betrokken zijn. Bij tuchtzaken zijn echter evenzeer belangen van personen buiten de orde betrokken. Ook de schijn, dat de beroepsgenoten beslissingen zouden kunnen nemen in het belang van de orde en tegen het algemeen belang, behoort vermeden te worden.

De Minister zelf meende, dat men in de objectiviteit van de rechtspraak door advocaten over hun confrères het volste vertrouwen kan hebben. Het merkwaardige feit doet zich voor, dat in de praktijk de gerechtshoven, aan welke thans het hoger beroep van de beslissingen van de raden van toezicht is opgedragen, over het algemeen clementer zijn dan die raden. Blijkbaar beoordeelt men binnen de kring der advocaten de gedragingen van zijn beroepsgenoten strenger dan de rechterlijke macht over zulke gedragingen van advocaten oordeelt. Angst, dat het hof van discipline, indien het uitsluitend uit advocaten bestaat, beslissingen zou nemen in strijd met het algemeen belang, behoeft dus naar 's Ministers mening niet te bestaan. Er bestaat bij de advocaten op dit punt een zekere gevoeligheid; men meent zelf volkomen tot deze rechtspraak in staat te zijn en men zou het als een gebrek aan vertrouwen van de zijde der Overheid beschouwen, indien deze taak ten dele aan anderen werd opgedragen.

Van de zijde der commissie werd hiertegen opgemerkt, dat er voor een dergelijke gevoeligheid geen reden behoeft te bestaan en dat deze ook zeker niet bij alle advocaten aanwezig is. Naar de overtuiging der commissie zullen ook vele advocaten er de voorkeur aan geven in hoger beroep niet uitsluitend door confrères, doch mede door leden van de rechterlijke macht berecht te worden.

De Minister merkte nog op, dat de kosten van het hof van discipline, indien dit uitsluitend uit advocaten bestaat, geheel door de Nederlandse orde zullen worden gedragen. Zou de tuchtrechtspraak in beroep worden opgedragen aan een gemengd college, dan zullen de kosten daarvan door de Staat moeten worden betaald. Men zou overigens, indien men tegen het ontworpen hof van discipline be-

zwaar heeft, ook kunnen terugkeren tot het huidige stelsel van berechting in beroep door de vijf gerechtshoven; in dat geval zal men echter of moeten afzien van het verkrijgen van eenheid in jurisprudentie of ook de cassatie handhaven, wat toch wel wat zwaar zou zijn.

Van de zijde der commissie merkte men naar aanleiding hiervan op, dat de kosten geen bezwaar behoeven op te leveren, daar deze — bij het geringe aantal te verwachten beroepszaken — miniem zullen zijn. Men zou gebruik kunnen maken van de griffie van een bestaand college en de leden van het hof zouden een zeker presentiegeld per zitting kunnen ontvangen. Wat de mogelijkheid van terugkeer tot het stelsel van vijf hoven betreft, dit leek de commissie weinig wenselijk. Cassatie, welke in dat geval onmisbaar zou zijn, zou haars inziens bij instelling van één gemengd hof van discipline achterwege kunnen blijven.

Tenslotte verklaarde de Minister zich bereid dit punt in nadere overweging te nemen. Deze overweging heeft er toe geleid, dat bij de Tweede Nota van Wijzigingen wordt voorgesteld een gemengd hof van discipline in het leven te roepen, samengesteld uit drie leden van de zittende magistratuur en twee advocaten.

Als tweede punt werd de vraag besproken, of het niet mogelijk is door wijziging van het wetsontwerp de oligarchische strekking, welke toch onmiskenbaar aan de organisatie der advocaten eigen is, althans enigszins tegen te gaan. Uit de commissie werd gevraagd, of men bijv. niet zou kunnen bepalen, dat in de grote arrondissementen de leden van de Raden van Toezicht niet onmiddellijk herkiesbaar zullen zijn. In de kleine arrondissementen, zo meende men, zal men deze herkiesbaarheid niet steeds kunnen missen, in de grote daarentegen is er keuze genoeg. Wellicht zou men aan de verschillende orden kunnen overlaten om dit voor haar eigen arrondissement te regelen.

De Minister wees er op, dat in de praktijk, ondanks volkomen vrijheid bij de keuze, doorgaans in hoofdzaak advocaten met grote kantoren in de Raden van Toezicht worden opgenomen. Men bedenke daarbij, dat vooral de functie van de deken een zware belasting betekent en dat lang niet alle advocaten deze op zich kunnen of willen nemen. Het feit, dat de advocaten alle gelegenheid hebben om ook confrères buiten de min of meer vaste kring van leden der Raden van Toezicht in die raden te kiezen, doch dat dit slechts zeer zelden gebeurt, is een aanwijzing, dat daaraan onder de advocaten toch blijkbaar niet veel behoefte bestaat. Intussen had de Minister er generlei bezwaar tegen de kwestie van de onmiddellijke herkiesbaarheid aan de verschillende orden zelf over te laten in die zin, dat zulke herkiesbaarheid zal zijn uitgesloten, tenzij de orde anders besluit. De kleine orden zullen dan waarschijnlijk bepalen, dat aftredende leden dadelijk herkiesbaar zijn, terwijl de grote orden vermoedelijk geen reden zullen hebben om van de wettelijke regeling af te wijken. De Minister zegde een wijziging van het ontwerp in deze zin toe. Men zie hiervoor de Tweede Nota van Wijzigingen.

Vervolgens werd er uit de commissie op gewezen, dat bij Nota van Wijzigingen in de artikelen 28 en 46 een zodanige wijziging is gebracht, dat het belang van de goede uitoefening van de praktijk vooropgesteld is. Moet dit, zo werd gevraagd, niet een min of meer overeenkomstige wijziging van artikel 26 medebrengen? De Minister beantwoordde deze vraag bevestigend en zegde wijziging toe, waarbij dan tevens het overbodig geworden cijfer 1 voor het enig overgebleven lid van dit artikel zou kunnen vervallen. Deze wijzigingen zijn in de Tweede Nota van Wijzigingen opgenomen.

Een volgend punt bij het overleg betrof de berechting van de dekens en de andere leden der Raden van Toezicht. De commissie drong er op aan, deze berechting niet aan de eigen Raden van Toezicht op te dragen, doch aan die in een naburig arrondissement. Dit kan aan de objectiviteit slechts ten goede komen. De Minister verklaarde zich bereid het ontwerp in deze zin te wijzigen (men zie de Tweede Nota van Wijzigingen); door het beroepscollege kan dan van geval tot geval worden beslist, welke Raad van Toezicht de zaak zal behandelen.

Eindelijk werd uit de commissie de vraag ter sprake gebracht, of in artikel 48 ook schrapping voor het leven mogelijk gemaakt moet worden.

De Minister handhaafde zijn standpunt, dat het niet wenselijk zou zijn, schrapping voor het leven mogelijk te maken. Volgens het ontwerp is schrapping niet aan een bepaalde termijn gebonden. Wie door deze straf getroffen is, kan dus te allen tijde een poging doen om zich opnieuw te laten inschrijven. Het spreekt echter wel vanzelf, dat een verzoek daartoe niet licht zal worden ingewilligd. Mochten echter na verloop van tijd de opvattingen omtrent de ernst van het feit zich gewijzigd hebben of mocht gebleken zijn, dat de geschrapte

volkomen gereclassieerd is, dan behoort hernieuwde inschrijving niet geheel uitgesloten te zijn. Men late dit aan het inzicht van de Raden van Toezicht (en van de hoven in hoger beroep) over. Zou schraping voor het leven mogelijk gemaakt worden, dan zou daarnaast ook gratie of althans revisie moeten worden ingevoerd. De afgelopen jaren hebben wel geleerd, dat de opvattingen over de ernst van bepaalde misdrijven zich kunnen wijzigen.

Een van de leden der commissie verklaarde zich hierdoor niet overtuigd. Naar de mening van dit lid moet een advocaat, die geschrapt wordt, zich wel zo ernstig misdragen hebben en zo zeer het in hem gestelde vertrouwen hebben geschonden, dat hij niet in zijn oude beroep behoort terug te keren. Wil men de eer van de stand der advocaten beschermen, dan moet men dit ook krachtig doen. Op uitzonderingen kan men geen regel baseren. Wie het zo bont gemaakt heeft, dat hij voor het leven geschrapt wordt, zal een andere trekking moeten zoeken. Dat hij geen advocaat meer kan worden, betekent geenszins, dat hij brodeloos gemaakt wordt, want er zijn voor juristen nog talrijke andere mogelijkheden.

De Minister — bij wie de overige leden der commissie zich aansloten — merkte hiertegen op, dat een schraping praktisch niet zelden inderdaad voor het leven zal gelden, omdat men iemand, die zich zeer ernstig heeft misdragen, wel nooit meer zal toelaten. Het zou echter in hoge mate onbillijk zijn om hier een regel te stellen, waarop geen uitzonderingen mogelijk zijn. De Minister voegde hieraan toe, dat ontzetting uit het recht om een ambt te bekleden of een beroep uit te oefenen door de strafrechter niet voor het leven kan worden uitgesproken, tenzij in geval van oplegging van levenslange gevangenisstraf. Dit laatste geval zal zich bij schraping van een advocaat als disciplinaire straf wel nimmer voordoen. Overigens geldt de ontzetting altijd slechts voor een bepaalde termijn. Dit betekent niet, dat de gestrafte na die termijn automatisch in zijn ambt terugkeert, doch wel, dat hij dan opnieuw benoemd kan worden, indien daartoe aanleiding bestaat. De Minister verklaarde zich om de aangevoerde redenen niet bereid het artikel te wijzigen.

Tenslotte wilde de Minister van het overleg gebruik maken om twee kleine onjuistheden in de Memorie van Antwoord te verbeteren. Bij de artikelen 19 en 20 staat in de derde alinea „Vastgesteld” waar „Voorgesteld” bedoeld was; en in de eerste zin van de vierde alinea wordt gesproken van „onverschillig welke afgevaardigde uit zijn arrondissement in de algemene raad”, terwijl bedoeld was: onverschillig welke afgevaardigde uit zijn arrondissement in het college van afgevaardigden.

Met de mededeling van het bovenstaande acht de vaste commissie de openbare behandeling van het wetsontwerp voldoende voorbereid.

Aldus vastgesteld 5 Januari 1951.

TERPSTRA
BURGER ¹⁾
BACHG
ROOLVINK
WTEWAALL VAN STOETWEGEN
TENDELOO
STOKVIS.

¹⁾ Als plaatsvervanger voor de heer Donker, die wegens ziekte niet aan het overleg en de vaststelling van dit verslag heeft kunnen deelnemen.

TWEDE NOTA VAN WIJZIGINGEN

(Ingezonden 2 Januari 1951)

In het ontwerp worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. Artikel 22, vierde lid, wordt als volgt gelezen:

„4. Jaarlijks treden twee leden volgens door de raad vast te stellen rooster af. De deken is herkiesbaar. Een lid van de raad kan steeds tot deken gekozen worden. De leden van de raad zijn niet herkiesbaar, tenzij het huishoudelijk reglement anders bepaalt.”

2. Artikel 26 wordt als volgt gelezen:

„De algemene raad en de raden zijn bevoegd tot het nemen van alle maatregelen, die een behoorlijke uitoefening der praktijk kunnen bevorderen. Zij zijn belast met de zorg voor de eer van de stand der advocaten. Zij komen op voor de rechten en belangen en zien toe op de naleving van de plichten der advocaten als zodanig.”

3. Artikel 35, vierde lid, wordt als volgt gelezen:

„4. Klachten tegen een deken ener orde of tegen een lid van de raad worden door de raad ter behandeling gezonden aan de raad van een door het hof van discipline aan te wijzen arrondissement binnen het ressort van hetzelfde gerechtshof.”

4. In artikel 46, laatste zin, worden de woorden „in eerste en hoogste ressort uitgeoefend door het hof van discipline” gelezen „in eerste aanleg uitgeoefend door de raad van een door het hof van discipline aan te wijzen arrondissement binnen het ressort van hetzelfde gerechtshof.”

5. De artikel 51, 52 en 53 worden vervangen door de volgende artikelen:

Artikel 51

1. Het hof van discipline is gevestigd te Utrecht. Het bestaat uit drie door Ons benoemde leden, waaronder de voorzitter, en twee leden-advocaten, alsmede uit twee door Ons benoemde plaatsvervangende leden en twee plaatsvervangende leden-advocaten.

2. De voorzitter en de overige door Ons benoemde leden en plaatsvervangende leden worden voor het leven benoemd uit leden van de rechterlijke macht, met rechtspraak belast. De leden-advocaten en plaatsvervangende leden-advocaten worden door het college van afgevaardigden voor het leven gekozen.

3. Het hof van discipline benoemt en ontslaat zijn griffier en voorziet in zijn vervanging bij verhindering of afwezigheid. Slechts advocaten zijn als zodanig benoembaar.

4. De leden-advocaten, plaatsvervangende leden-advocaten en de griffier van het hof van discipline kunnen niet gelijktijdig zijn lid van de algemene raad of van een raad.

Artikel 52

1. De voorzitter en de leden en plaatsvervangende leden treden af met ingang van de eerstvolgende maand nadat zij de leeftijd van zeventig jaren hebben bereikt.

2. Tussen de voorzitter, de leden, plaatsvervangende leden en de griffier mag geen bloed- of aanverwantschap tot en met de derde graad bestaan.

Artikel 53

1. Als leden-advocaten en plaatsvervangende leden-advocaten van het hof van discipline zijn slechts verkiesbaar advocaten, die langer dan zeven jaren binnen het Rijk de praktijk hebben uitgeoefend en die de ouderdom van zeventig jaren nog niet hebben bereikt.

2. De stemming geschiedt schriftelijk en voor elk lid afzonderlijk.

3. De plaatsvervangende leden van het hof nemen zitting in volgorde van benoeming of verkiezing.

4. Leden van de algemene raad of van een raad, tot lid van het hof van discipline gekozen, treden bij het aanvaarden dezer functie af als lid van de algemene raad of van een raad.

Artikel 54

1. De leden en plaatsvervangende leden van het hof van discipline kunnen door de Hoge Raad bij een met redenen omkleed arrest, uit hun ambt worden ontzet op de gronden vermeld in artikel 11, eerste lid, onder 1°—3° van de wet op de rechterlijke organisatie en het beleid der justitie.

2. Zij worden door de Hoge Raad ontslagen op de gronden, vermeld in artikel 12, eerste lid, onder 1° en 2° der wet alsmede de leden-advocaten en plaatsvervangende leden-advocaten, indien zij opgehouden hebben advocaat te zijn.

3. Artikel 11, leden 3—8, van de wet op de rechterlijke organisatie en het beleid der justitie is van toepassing.

6. Artikel 56, zesde lid, vervalt.

7. In artikel 57 onder b vervallen de woorden „of waarvan de betrokken advocaat als deken of lid deel uitmaakt.”

8. Artikel 59 wordt als volgt gelezen:

„1. De door Ons benoemde leden en plaatsvervangende leden ontvangen reis- en verblijfkosten en een door Onze Minister vast te stellen vacatiegeld uit 's Rijks kas.